

ПОЛИТИЧКО УЧЕСТВО НА ЖЕНИТЕ-РОМКИ

ФАЦИЛИТАТОР: ВЛАДИМИР ЛАЗОВСКИ

Регионална
работилница
за политичко
учество на
жените-Ромки

Скопје, 22-23
ноември 2012
година

ПОЛИТИКА

- Политиката е:
  - раководење со земјата (во потесна смисла)
  - извршување на моќта, и
  - интеракција со луѓето кои имаат моќ.
- Сите луѓе се политични („зоон политикон“) и можат да влијаат врз сопствените животи, заедницата и земјата.

*Кажи ми, јас ќе заборавам,
покажи ми, јас ќе запомнам,
вклучи ме, и јас ќе разберам.*

(стара кинеска поговорка)

МОЖНОСТИ ЗА ПОЛИТИЧКО УЧЕСТВО

- Современите држави целат кон партиципативна демократија:
  - вклучување најширок можен круг засегнати страни во формулирањето и спроведувањето јавни политики;
  - идеал е консензуалното одлучување;
  - вреди принципот „силата на аргументот, а не аргумент на силата“ (филозофија на „договор наместо принуда“).
- Нивоа на партиципација (учество):
  - информирање;
  - консултации со засегнатите страни;
  - дијалог (активно вклучување).

МОЌ

- Моќта е способност да се заврши нешто, дури и при отежнувачки околности:
  - одредува кој донесува одлуки.
  - одредува какви одлуки се носат.
- Три главни видови моќ:
  - пари,
  - авторитет,
  - сила.
- Други видови моќ: информации, експертиза, организација/организираност, врски итн.
- Колективно имаме повеќе моќ отколку како поединци.

ЗАСТАПУВАЊЕ

- Застапување е користење на моќта и влијанието за да се убедат други да го направат тоа што го сакате:
  - „другите“ се помоќни и повлијателни (пари, сила и авторитет),
  - вклучува разбирање и искористување на моќта што веќе ја имате,
  - претпоставува користење на вашата моќ на легитимен начин.
- Застапувањето цели кон:
  - одговорно користење на моќта,
  - добивање пристап кон моќта за оние кои се исклучени,
  - помагање луѓето да ја увидат сопствената моќ.

УСПЕШНО ЗАСТАПУВАЊЕ

- Разбирањето на сопствените извори на моќ е клучен чекор кон зајакнување на моќта.
- Интегритет при користењето на моќта:
  - „да бидеме лидери“.
- Влијанието делумно зависи од моќта што ја имаме, а делумно од перцепцијата на донесувачите на одлуки за моќта што ја имаме.
- Понекогаш немаме моќ да влијаеме врз донесувањето одлуки, но имаме моќ да влијаеме врз други луѓе или организации кои самите влијаат врз донесувањето одлуки.
- Влијае за поправедни односи на моќ и за задоволување на потребите на луѓето.

ПОЛИТИЧКО УЧЕСТВО НА РОМИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

- Учество во законодавниот дом (Собранието):
  - 2 пратеници во сегашниот пратенички состав.
- Учество во извршната власт (Владата):
  - 1 министер без ресор и 1 заменик-министер во сегашната влада;
  - 2 директори на државни агенции.
- Учество во локалната самоуправа:
  - 1 градоначалник-Ром (Шуто Оризари);
  - 1 совет (Шуто Оризари) со мнозинство Роми.
- Од сите носители на политички функции-Роми, само 2 советнички се жени-Ромки!

ПОЛИТИЧКО УЧЕСТВО НА ЖЕНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

- **Учество во Собранието:**
  - од 4,1% во 1990 и 3,3% во 1994 до повеќе од 30% во сешаниот состав.
  - законска одредба дека барем една третина од кандидатите на една партија мора да бидат од различен пол (жени):
    - прв пат применета во 2002 година,
    - пример за успешно застапување.

- **Учество во Владата:**
  - 1 потпретседателка и 2 министерки.

- **Учество во локалната самоуправа:**
  - 0 жени градоначалнички.

- **По осамостојувањето, ниту една од трите врвни држани функции не ја извршувала жена.**

ПОЛИТИЧКО УЧЕСТВО НА ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР ВО МАКЕДОНИЈА

- Иницијативата на Македонското женско лоби за зголемување на бројот на жени-пратенички:
  - преточена во законски пропис во 2002 година,
  - подобрување на законот во 2004 година.
- Иницијатива на Полио Плус за поднесување предлог-закон во Собранието преку собирање граѓански потписи:
  - системски закон за лицата со хендикеп поднесен во Собранието во 2006 година;
  - собрани речиси двојно повеќе од потребните потписи;
  - законот сеуште не е донесен.
- Иницијативи на локално ниво:
  - пример, акциски планови за Ромите во повеќе од 10 општини.

НАУЧЕНИ ЛЕКЦИИ

Како до поголемо учество на жените Роми во политиката и во одлучувањето?

Какви се Вашите лични и организациски искуства?

Кои фактори влијаеле за успех (или неуспех) на Вашите напори на локално или национално ниво?

Кои препораки би ги издвоиле за во иднина?